

**ПРЕДЛОГ-ЧАСОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА
НА СОДРЖИНИТЕ ОД ПОДРАЧЈЕТО**

**МЕДИУМСКА
ПИСМЕНОСТ И
МЕДИУМСКА
КУЛТУРА**

ВО I ОДДЕЛЕНИЕ

I ОДДЕЛЕНИЕ

МЕДИУМСКА

ПИСМЕНОСТ И

МЕДИУМСКА

КУЛТУРА

МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ И МЕДИУМСКА КУЛТУРА ВО ОДДЕЛЕНСКАТА НАСТАВА

- Прирачник за наставници за I отделение -

Издавачи: Македонски институт за медиуми
Ул. „Јуриј Гагарин“, 17/1-1
1000 Скопје, С. Македонија

Биро за развој на образованието
У. „Руѓер Бошковиќ“, бр. 20
1000 Скопје, С. Македонија

Уредници: Митко Чешларов
Ајше Ајрулаи

Автори: Михајло Лахтов
Марина Димитриева-Ѓорѓиевска
Оливера Тодороска
Митко Чешларов
Ајше Ајрулаи

Стручна редакција: Михајло Лахтов
Весна Никодиноска

Лектура: Виолета Караџовска-Стојанова

Дизајн и техничка обработка: Кома дизајн

Прирачникот е изработен во рамките на Проектот на УСАИД за медиумска писменост „Младите размислуваат“ што го спроведуваат ИРЕКС и локалните партнери Македонскиот институт за медиуми, Институтот за комуникациски студии и Младинскиот образовен форум, а во соработка со Бирото за развој на образованието и Министерството за образование и наука.

Поддршката за подготовка на прирачникот е обезбедена од американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој (УСАИД). Содржината на прирачникот е одговорност на ИРЕКС и на Македонскиот институт за медиуми (МИМ) и не ги изразува ставовите на УСАИД или на Владата на Соединетите Американски Држави.

Вовед

Денес, во време на „новата медиумска реалност“, кога младите секојдневно се изложени на огромен број информации, преку традиционалните, а особено преку дигиталните медиумски платформи и технологии, неопходно е преку образованието, во училиштето, тие да стекнат знаења и вештини за критичко преиспитување на медиумските содржини. Потребно е учениците да можат да го разграничат „главното и споредното“ во сè што читаат, слушаат или гледаат, да ги препознаат елементите на пропагандата или скриените рекламни пораки, да го препознаат имплицитниот и експлицитниот говор на омраза. Преку наставата, учениците треба да се оспособат за ефективно користење на информациите и на медиумските содржини и платформи, а преку нивното активно учество на различните социјални медиуми, се очекува да дејствуваат одговорно и критички да ѝ пристапуваат на содржината што ја „создаваат“.

Во таа насока се воведува образование за медиумска писменост во новите наставни програми со одредени резултати од учење, содржини, стандарди за оценување и примери на активности, со чие постигнување и реализација учениците поодговорно ќе им пристапуваат на медиумите, ќе ги анализираат пораките и ќе ги евалуираат информациите до кои доаѓаат, ќе ги користат информациите што ги добиваат преку медиумите и самите ќе креираат медиумски пораки на безбеден и на одговорен начин.

Во наставните програми од прво до петто одделение на основното образование, изучувањето на медиумската писменост е интегрирано во голем број содржини и активности низ различни наставни предмети. Така, во рамките на наставната програма по предметите Македонски јазик, Албански јазик, Турски јазик, Српски јазик и Босански јазик е развиено одделно подрачје насловено *Медиумска писменост и медиумска култура*.

За успешно постигнување на резултатите од учењето утврдени во ова подрачје од наставната програма, потребно е да се реализираат квалитетни и креативни активности на часовите, преку кои учениците искусно ќе „се описменуваат“ и ќе учат за медиумите и за нивната улога.

Прирачникот за наставници што реализираат настава по предметите Македонски јазик, Албански јазик, Турски јазик, Српски јазик и Босански јазик ќе им помогне на одделенските наставници при планирањето и реализирањето на часовите на кои се разработуваат содржините за медиумска писменост и за медиумска култура. Прирачникот е подготвен за да им биде поддршка и инспирација во работата на наставниците за реализирање успешна и креативна настава.

Секој пример за реализација на активности на часовите се однесува на одредена содржина поврзана со соодветните стандарди за оценување од наставната програма што треба да се постигнат преку активностите на часот. Исто така, наведени се и потребната опрема и средствата за изведувањето на активностите за време на часот.

Примерите на часови се развиени преку активности за воведниот, за главниот и за завршниот дел на часот. Целта на воведните активности е да ги активираат предзнаењата на учениците и да ги воведат во содржината. Најчесто се конципирани преку куси истражувања или водење дискусии за да се објаснат или да се „насетат“ поимите што ќе се разработуваат на часот. Во делот што се однесува на активностите од главниот дел на часот, даден е детален опис на активност/активностите преку која/кои учениците ќе истражуваат и притоа искуствено ќе учат, како и предлог за начинот на организација на работата на учениците во групи или во парови. Главните активности за часовите во прирачникот нудат широк дијапазон на идеи за учење и за креативно дејствување. Завршните активности, пак, се насочени кон изведувањето заклучоци преку спроведени дискусии. Последниот дел од примерите за часовите е рефлексивната во која се понудени прашања за тоа што научиле учениците, резимирање и поврзување на ученото со нивниот секојдневен живот.

Наставниците може да ги користат примерите за реализација на часовите за медиумска писменост од прирачникот како идеја за активности преку кои ќе се постигнат стандардите за оценување при реализација на горенаведените содржини од наставната програма на македонски јазик, албански јазик, турски јазик, српски јазик и на босански јазик. Активностите може да се преземат онака како што се дадени, може да се приспособат или да се изменат, односно да се модифицираат во согласност со идеите на наставникот, потребите и интересите на учениците и нивното напредување во процесот на учење, расположливите средства за работа, условите во училиштето и сл. Тие претставуваат примери за креативно и за искуствено учење за медиумската писменост според новите наставни програми. Врз основа на овие примери, наставниците лесно може да развијат сценарија за реализација на часовите, во зависност од средината и од условите во кои ја реализираат наставата. Дополнително, интегрираната настава овозможува некои од стандардите и активностите за нивно постигнување, да се поврзат и со слични или со сродни содржини опфатени во други предмети.

Се очекува овој прирачник освен што ќе биде поддршка за наставниците при планирањето и реализирањето на наставата, воедно да биде и поттик за уште поголема креативност, мотивираност и ентузијазам во работата.

Упатство за наставникот/наставничката за користење на Прирачникот за медиумска писменост за I одделение

Повеќе информации за новите термини и клучни концепти наставникот ќе може да прочита во Поимникот од областа на медиумската писменост, што е дел од овој прирачник. На овој начин, наставникот ќе може да ги приспособи содржините според возраста на учениците и полесно да им ги пренесе со цел тие да ги разберат.

I ОДДЕЛЕНИЕ

МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ И МЕДИУМСКА КУЛТУРА

Според наставната програма по предметот Македонски јазик за прво одделение, во подрачјето Медиумска писменост и медиумска култура се опфатени следните:

Содржини (и поими)

- Медиуми и медиумски содржини за деца (анимирани филмови, телевизиски емисии, интернет-содржини, списанија за деца)
- Културни настани (театарска претстава за деца, куклена претстава)

На крајот на учебната година, за ова подрачје учениците треба да ги постигнат следните резултати од учењето на ниво на знаења, способности, вештини, ставови и вредности:

Резултати од учењето

Ученикот/ученицката ќе биде способен/способна:

1. издвојува информации од различни видови медиуми со помош на наставникот;
2. ја разбере содржината на гледана театарска претстава за деца и/или куклена претстава.

Поимник од областа на медиумската писменост¹

Медиуми ⇒ Основни средства за масовна комуникација преку кои луѓето добиваат информации и забава, какви што се радиото, телевизијата, печатот и интернет-платформи (онлајн медиуми, социјални медиуми).

Телевизија ⇒ Телевизијата е медиум што ги пренесува информациите комбинирајќи подвижни слики, звук и текст.

Радио ⇒ Радиото е медиум преку кој се пренесуваат информации (звуци и говор) на голема оддалеченост преку посебни уреди (радиостаници).

Радиоприказна ⇒ Радиоприказна е изведба што како основен јазик го користи гласот (звукот). Овој жанр се потпира на дијалогот, музиката и на звучните ефекти, со цел на интересен и привлечен начин да го привлече слушателот и да му ги долови карактерите и приказната.

Реклама ⇒ Рекламите се направени на интересен начин за да го привлечат вниманието на читателите/слушателите/гледачите користејќи музика, забележливи бои, слики, илустрации и други впечатливи ефекти. Најчесто, целта на рекламите е да ја убедат публиката да преземе некоја акција, како, на пример, да купи некој производ. Рекламите може да бидат претставени преку слика и текст, видео- или аудиоформат, а може да се најдат во списанија, на телевизија, на радио, но и на улица, на автобуси, згради и на други објекти.

Анимиран филм/цртан филм ⇒ Анимиран филм е филмска техника што користи цртани или насликани слики, кои подоцна, во процесот на продукција, се претвораат во подвижни слики.

¹ Повеќе термини вклучени во овој Поимник се усогласени со Речникот на медиумската писменост што го подготви Институтот за комуникациски студии (2023), како и со „Прирачникот за обучувачи за медиумска писменост: Учиме да распознаваме“ подготвен во рамките на Проектот на УСАИД за медиумска писменост „Младите размислуваат“. Поимникот е наменет за наставниците, а објаснувањето и дефинирањето на поимите не треба да биде дел од наставата со учениците во одделенската настава.

**ПРЕДЛОГ-ЧАСОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА
НА СОДРЖИНИТЕ ОД ПОДРАЧЈЕТО**

**МЕДИУМСКА
ПИСМЕНОСТ И
МЕДИУМСКА
КУЛТУРА**

ВО I ОДДЕЛЕНИЕ

**МЕДИУМИ И
МЕДИУМСКИ
СОДРЖИНИ
ЗА ДЕЦА**

(5 часа)

Час 1

Телевизијата како медиум

Стандард за оценување

Ученикот/ученичката:

- издвојува информации од слушната медиумска содржина по дадени насоки (од телевизиска програма).

Ресурси за часот:

- картонски кутии;
- боички;
- лепак;
- хартија.

Воведен дел од часот

1 Активност

Издвојување информации од телевизија (реализација 10 минути)

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците да размислуваат за некоја информација што ја слушнале од и/или ја гледале на телевизија, а би сакале да ја споделат со целиот клас.

Учениците дискутираат по следниве прашања што ги поставува наставникот:

- Дали гледате телевизија?
- Што интересно гледавте на телевизија деновиве?
- Која емисија ви е омилена?
- Кој карактер ви се допаѓа најмногу, а кој најмалку?
- Дали слушнавте или научивте нешто ново или корисно за вас?
- Колку време поминувате пред телевизорот преку ден?

По дискусијата, наставникот/наставничката со парафразирање на одговорите на учениците, заклучува дека со телевизијата како медиум примаме информации/пораки преку глас, слика, видео, музика и текст.

Главен дел од часот

1 Активност

Правиме ТВ-приемник (реализација 20 минути)

Учениците се поделени во групи. Сите групи имаат задача да направат ТВ-приемник од празни картонски кутии, кои претходно ги обезбедил наставникот, или, пак, наставникот може да донесе претходно направен телевизор од картонска кутија. Учениците ги користат боичките за да нацртаат копчиња и да го обојат ТВ-приемникот. Можат дополнително да направат и далечински управувач и да го нацртаат логото на нивната телевизија.

ТВ-приемникот што учениците го направија, ќе биде искористен за емитување вести. Секоја група треба да смисли име за својата ТВ-станица и да одбере претставник што ќе биде презентер на нивните вести. Другите ученици се публика.

Со помош на наставникот/наставничката, учениците треба да состават една кратка вест од неколку реченици што ќе ја презентираат усно. Наставникот им помага да ја состават веста со тоа што им поставува неколку прашања: Што се случило? Кој го направил тоа? Кога се случил настанот/дејството? Каде и како? Учениците може да одговорат на едно до две од поставените прашања со цел да ја презентираат веста.

Примери за вести што ги презентира наставникот, а учениците треба да ги прераскажат, односно да ги парафразираат:

3 Примери

Пример 1: Во градскиот парк се спушти вселенски брод со тројца вселенци од планетата Нептун. Тие на полицијата ѝ раскажале дека останале без гориво и морале да слетаат за да наполнат бензин.

Пример 2: Две деца од училиштето „Војдан Чернодрински“ во Скопје го задевале кучето на соседот Перо. Кучето си седело мирно, но двајцата палавковци без причина почнале да му ја тегнат опашката.

Пример 3: Фудбалскиот тим на училиштето „Кирил и Методиј“ победи на последниот натпревар за оваа сезона што се одржа на Градскиот стадион во Скопје, со 5 гола предност. Најдобар играч беше ученикот Андреј Петковски, кој даде 3 гола.

По овој урнек, наставникот/наставничката може да смислат уште неколку слични кратки вести. Секој презентер/презентерка ќе треба да ги презентира кратките вести низ ТВ-кутијата. Публиката внимателно слуша, затоа што по презентирање на вестите, ќе треба да одговори на неколку прашања поврзани со веста.

Завршен дел од часот

1 Активност

Извлекување клучна информација од текстот (реализација 10 минути)

По презентирањето на вестите, учениците што биле публика низ дискусија треба да одговорат на неколку прашања што ги поставува наставникот, поврзани со секоја вест посебно:

- Што беше најважно во секоја од вестите што ги чувте? Зошто ова е најважно?
- Дали би додале уште некоја информација од веста што ја презентираа вашите соученици?

Рефлексija

- Што научивте на денешниот час?
- Дали е интересно да се биде на телевизија?

Час 2

Радиото како медиум

Стандард за оценување

Ученикот/ученичката:

- ↳ издвојува информации од слушната медиумска содржина по дадени насоки (прилог од радиопрограма).

Ресурси за часот:

- ↳ импровизиран микрофон;
- ↳ бели листови или картони;
- ↳ боички.

12

Воведен дел од часот

1 Активност

Зборуваме за радиото (реализација 5 минути)

Наставникот/наставничката преку прашања отвора дискусија за карактеристиките на радиото и на кој начин радиото ги пренесува информациите (на пример, преку глас, звучни ефекти, музика).

Наставникот им ги поставува следните прашања на учениците:

- ↳ Кој од вашето семејство најчесто слуша радио?
- ↳ Дали вие слушате радио?
- ↳ Што најчесто слушате на радио (музика, реклами, радиоемисии...)?
- ↳ Каде слушате радио (дома, во автомобил...)?

Наставникот им објаснува на учениците дека радиото во минатото било многу популарно како медиум, додека денес постојат и радија што можат да се слушаат и на интернет. Наставникот им покажува на учениците неколку фотографии или слајдови на кои е прикажано радиото. Доколку е во можност, им го покажува радиото од/во училиштето или им пушта радио на интернет.

Главен дел од часот

1 Активност

Радиоприказна (реализација 25 минути)

Наставникот/наставничката на своето биро поставува вистински или импровизиран микрофон. Им објаснува на децата дека денеска тој/таа ќе биде водител/ка на радиоemisija. Сите ќе треба да ги затворат очите и да ја слушаат приказната „Заспаната убавица“ (доколку е посоодветно за наставната програма, може да се избере и друга приказна).

Додека наставникот/наставничката ја чита приказната, учениците треба да ги замислуваат сцените за раѓањето на принцезата, доаѓањето на трите вили, боцнувањето на вретеното, замокот покриен со бршлен толку многу години, доаѓањето на принцот... според претходно дадени насоки од наставникот/наставничката. За да го засили ефектот, наставникот/наставничката, во улога

на водител/ка на емисијата, треба да нагласува одредени делови, да го имитира звукот на ветерот, на невремето, удирањето на прозорците кога доаѓа лошата вила итн.

Кога ќе заврши приказната, учениците треба да ги отворат очите. Тие, по ред, ќе треба да раскажуваат делови од приказната, притоа водејќи се од прашања поставувани од наставникот/наставничката. Важно е наставникот/наставничката да поставува прашања на кои не е најпрецизно одговорено во приказната. Учениците треба да раскажат како тие си ги замислиле работите додека течела приказната.

1 Пример за прашања

- Каква боја бил фустанот на принцезата? Дали наместо розов, може да биде и син?
- Дали сите принцези носат само розови фустанци?
- На каков коњ дошол принцот?
- Како изгледала лошата вила?
- Како изгледало вретеното на кое се боцнала принцезата?
- Дали потоа имало голема свадба и каква храна се служела?

Завршен дел од часот

1 Активност

Прашања за поттикнување на имагинацијата (реализација 10 минути)

Во завршниот дел од часот учениците треба да одговорат на неколку прашања што ќе им помогнат да извлечат клучни информации од радиоприказната што ја слушнаа во текот на главниот дел од часот:

Кој е главниот лик во приказната? Очекуван одговор: Принцезата и вилата.

Што се случило? Очекуван одговор: Вилата ја проколнала принцезата. Принцезата се боцнала на вретеното и останала да спие со години во замокот.

Зошто се случило? Очекуван одговор: Бидејќи вилата била навредена затоа што не била поканета на крштевката на принцезата.

Кога се случила оваа приказна? Очекуван одговор: Во едно поранешно време, многу одамна.

Преку поставувањето прашања, наставникот ги насочува учениците како да извлечат важна информација од некоја медиумска содржина слушната на радио.

Наставникот објаснува дека иако радиото не пренесува слика, преку гласот на раскажувачот, музиката и ефектите, им овозможува на учениците (на слушателите) сами да ги замислат личностите, настаните и ситуациите, како, на пример, заспаната принцеза, нејзиниот фустан или коњот на принцот.

Рефлексија

- Што научивте на денешниот час?
- Дали радиото пренесува слики или звуци?
- Кој медиум ни остава повеќе простор да фантазираме и да замислуваме – радиото или телевизијата?

Час 3

Издвојување клучни информации од реклами

Стандард за оценување

Ученикот/ученичката:

- издвојува информации од слушната медиумска содржина по дадени насоки (текст од реклама).

Ресурси за часот:

- паметна табла или проектор;
- интернет-врска.

Воведен дел од часот

1 Активност

Воведна активност за реклами (реализација 10 минути)

Наставникот/наставничката започнува разговор со учениците за тоа што се реклами, зошто служат и каде забележале реклами. Наставникот/наставничката ги поставува следните прашања:

- Дали знаете што се реклами?
- Каде сте забележале некоја реклама? (на ТВ, на Јутјуб, во списанија, на автобус, на зграда, на улица итн.)
- Кој може да раскаже некоја реклама што ја гледал?
- Што најмногу ви остави впечаток или ви се допадна – музиката, гласот од рекламата, илустрациите, сликите итн.?
- Дали ви текнува на некоја реклама што сте ја виделе на улица?

Главен дел од часот

1 Активност

Извлекување клучни информации од рекламите (реализација 20 минути)

Учениците внимателно гледаат една реклама што ја презентира наставникот, на пример за производи на „Мекдоналдс“ (<https://www.youtube.com/watch?v=iQwbReKEvwU>), за смоки на „Стоби флипс“ (<https://www.youtube.com/watch?v=6vzk0jDJluw>, <https://www.youtube.com/watch?v=0cWodGIVR1A>) или за сокови „Вива“ (<https://www.youtube.com/watch?v=oQmROISYJG4>).

По гледањето на видеото, учениците имаат задача да раскажат за што е рекламата, односно да ги извечат важните информации од тоа што го гледале. Наставникот/наставничката ја насочува дискусијата и ги посочува следните прашања на кои учениците треба да одговорат:

- Што гледавме?
- На што се однесуваше ова видео/оваа реклама?
- Што најмногу ви се допадна во видеото (музиката, боите, ликовите)?

☞ Зошто е направено ова видео – да нè забавува, да нè научи нешто или да ни продаде некаков производ?

☞ Кој го направил видеото?

Потоа секој од учениците има задача да раскаже реклама на која се сеќава. Рекламата може да биде видеореклама, радиореклама, реклама што ја виделе во списание, на интернет, на билборд итн.

Од дискусијата, наставникот/наставничката објаснува дека рекламите се направени на интересен начин за да го привлечат нашето внимание, користејќи музика, забележливи бои, слики, илустрации и други впечатливи ефекти. Тој/таа заклучува дека рекламите може да ги видиме во списанија, на телевизија, на Јутјуб, да ги слушнеме на радио, но и на улица, на билборди, на автобуси, може да бидат поставени на згради и на други објекти.

Завршен дел од часот

1 Активност

Какви реклами ни се допаѓаат? (реализација 10 минути)

Учениците ја гледаат детската реклама за соковите „Вива“ (<https://www.youtube.com/watch?v=WmnRxXNmLAY>).

Потоа учениците треба да одговорат на следните прашања од наставникот, преку кои треба да извлечат информации од рекламната содржина што ја гледале:

☞ За што се зборува/што се раскажува во рекламата?

☞ Што запомнивте од рекламата?

☞ Какви реклами им се најинтересни (реклами со музика, со пеење, смешни реклами, со познати личности или со суперхерои)?

Наставникот заклучува дека секоја реклама пренесува некаква порака до публиката на интересен начин, но главната цел најчесто е да се продаде некаков производ (храна, играчка итн.).

Рефлексија

☞ Што научивте на денешниот час?

☞ Зошто служат рекламите?

☞ Какви реклами ви се најинтересни?

Час 4

Анализираме анимирани филмови

Стандард за оценување

Ученикот/ученичката:

- поставува прашања во врска со гледана медиумска содржина (анимиран филм/телевизиска емисија).

Ресурси за часот:

- фотографии од анимирани серии;
- проектор и анимиран филм (по можност);
- интернет.

Воведен дел од часот

1 Активност

Сакам да бидам како... (реализација 10 минути)

Учениците се седнати во круг. Наставникот/наставничката им дава насоки на учениците да си ја подаваат топката еден на друг и секој од нив кога ќе ја добие топката, треба да каже кој херој/хероина би сакал да биде. Тоа може да биде некој лик од филмовите или од цртаните филмови, од книгите и сликовниците што им ги прочитале или тие самите ги прочитале итн. Додека учениците ги кажуваат имињата на своите „херои“, наставникот ги запишува на таблата. Потоа наставникот им ги поставува следните прашања на учениците:

- Зошто сакаме да бидеме како тој лик?
- Што го прави тој лик (мојот херој) посебен? Какви особини има тој?
- Кои особини/моќи што ги има твојот херој, би сакал и ти да ги имаш? Зошто?

По добиените одговори, топката се подава кај друг ученик/ученичка и се повторува постапката.

Главен дел од часот

1 Активност

Омилени цртани филмови (реализација 20 минути)

Наставникот/наставничката покажува неколку фотографии или инсерти од анимирани серии на интернет, што се популарни кај децата на оваа возраст. Потоа учениците поделени во групи избираат една од приказните по што и групата ќе го добие името, на пример: Рипката Немо. Учениците во секоја група дискутираат за приказната по следните прашања што им ги посочува наставникот:

- Зошто ја сакаат оваа серија?
- Што им е најинтересно во неа?
- Кој им е омилен карактер? Зошто?

- Кој карактер најмалку го сакаат? Зошто?
- Дали има некои делови што не им се допаѓаат?

Еден ученик од секоја група треба да раскаже некоја епизода од нивната омилена серија.

Потоа наставникот развива дискусија со тоа што ги поттикнува учениците да размислуваат за следните прашања:

- Дали тоа што го гледале може да се случи во реалноста или само во анимирана серија?
- Дали постојат работи што не може да се случат во реалниот живот? Зошто?

Потоа сите заедно се обидуваат да се сетат на работите што им се допаѓаат на сите, на пример дека омилениот карактер е добар, чесен, храбар...

Завршен дел од часот

1 Активност

Што можеме да научиме од анимираните филмови? (реализација 10 минути)

Учениците разговараат за своите омилен серији и анимирани јунаци, и одговараат на некои од следните прашања:

- Што нè учат јунаците од нашите омилен серији?
- Кои се добрите работи што можеме да ги научиме од нив?
- Кои се лошите работи што сме ги виделе во анимираните филмови?
- Како филмските јунаци се борат против лошите работи?

Рефлексија

- Што научивте на денешниот час?
- Што најмногу ви се допадна од активностите на часот?
- Што може да научите од вашите омилен ликови во цртаните филмови?

Час 5

Како
дознаваме
која храна е
здрава

Стандард за оценување

Ученикот/ученичката

- издвојува информации од слушната медиумска содржина по дадени насоки.

Ресурси за часот:

- паметна табла/ЛЦД-проектор;
- интернет-пристап;
- прибор за цртање/пишување;
- хамери;
- прибор за боене.

Воведен дел од часот

1 Активност

Што сакам да јадам, а што не (реализација 10 минути)

Учениците се наредени во круг. Еден по еден кажуваат кои им се омилените јадења, а кои не сакаат да ги јадат. Наставникот/наставничката ги прашува зошто токму тоа јадење им се допаѓа или поради кои причини некои од јадењата не ги сакаат.

Главен дел од часот

1 Активност

Здрава храна (реализација 20 минути)

Учениците го гледаат видеото за песната „Здрава храна за детство без мана“ <https://www.youtube.com/watch?v=pnFi2HOles0> од едукативната емисија „5 плус“.²

Наставникот/наставничката ја пушта песната неколкупати. Потоа ги дели учениците на неколку групи и заедно разговараат за тоа што научиле. Треба да размислат кои од производите во видеото беа посочени како здрави, а кои не.

Следно, секоја група има задача на хамер да ги нацрта и да ги обои производите што ги чуле во песната и биле посочени како добри за здравјето. Секоја група одбира свој презентер, кој ќе ја претстави нивната работа и хамерот што го изработиле.

По презентирањето на заедничката работа, наставникот заедно со учениците дискутира за следните прашања:

- Кои јадења се здрави?
- Зошто се здрави?
- Дали ги јадеме често?

² Наставникот ја преведува песната на јазикот на кој ја изведува наставата или наоѓа песна со текст со слична содржина.

➤ Дали слушнавте во песната кои јадења не се многу здрави и не треба често да се јадат?

➤ Дали сега нешто ќе промениме во нашата исхрана?

Од дискусијата, наставникот заклучува дека од песната што ја гледале, добиле информација за тоа која храна е здрава, а која треба да ја избегнуваат како штетна за здравјето. На ист начин учениците можат да најдат информации за здрава или за нездрава храна во книгите, списанијата, на телевизија итн.

Завршен дел од часот

1 Активност

Здрави и штетни производи (реализација 10 минути)

Врз основа на изгледаното видео, учениците треба да залепат слики што ќе ги исечат од списанија на здравите производи и на оние што не се добри за здравјето. Сликите треба да ги залепат во Работен лист 1.

Рефлексија

- Што научивме на денешниот час?
- Како може наученото да го користиме во секојдневниот живот?
- Што ти се допадна најмногу на часот? Зошто?
- Дали нешто ќе промениме во нашите навики по овој час?

Работен лист 1 – Кои производи се здрави, а кои се штетни за вашето здравје?

Производи корисни за здравјето на децата	Производи штетни за здравјето на децата
√	X

√	X

√	X

КУЛТУРНИ НАСТАНИ

(ТЕАТАРСКА

ПРЕТСТАВА ЗА

ДЕЦА, КУКЛЕНА

ПРЕТСТАВА)

(3 часа)

Час 2

Претстава за деца

Оваа содржина треба да се реализира на два часа. На првиот час (**Час 1**) учениците гледаат театарска претстава на интернет или во детски театар/куклен театар.

Стандард за оценување

Ученикот/ученичката:

- ја раскажува содржината на претставата по дадени прашања.

Ресурси за часот:

- претходно изработена коцка;
- проектор/паметна табла.

Воведен дел од часот

1 Активност

Разговор за детска претстава (реализација 10 минути)

Откако учениците на претходниот час (**Час 1**) ја гледале претставата, седнати во круг разговараат за неа, одговарајќи на прашањата од наставникот:

- Како се викаше претставата?
- Дали знаете кој е автор/кој го напишал текстот?
- Што ви се допадна во претставата?

Главен дел од часот

1 Активност

Работа преку техника „коцка“ (реализација 20 минути)

Учениците седат во круг. Пред нив е слика/постер од гледаната претстава и коцка што наставникот/наставничката ја подготвил пред часот. Коцката на секоја од своите шест страни има едно прашање. Секој ученик по ред ја фрла коцката и во зависност од тоа кое прашање ќе падне на коцката, ќе треба да даде соодветен одговор:

- 1. Раскажи** за што беше претставата – За што беше претставата, што запомни од претставата?
- 2. Опиши** ја сцената – Како изгледаше сцената, какви предмети имаше и во какви бои беше?
- 3. Опиши** ги ликовите – Кои беа ликовите во претставата? Кои беа добри, кои лоши, смешни...?
- 4. Спореди** со цртан филм – Што е различно меѓу претстава и цртан филм? Што повеќе ти се допаѓа – театарската претстава или цртаниот филм?
- 5. Поврзи** со ликови што ги знаеш – Дали некој лик од претставата ве потсетува на некој друг лик од реалноста или од цртан филм?
- 6. Примени** Дали ви се допадна крајот на приказната? Ако не – како би го смениле?

Завршен дел од часот

1 Активност

Мојот омилен лик од претставата (реализација 10 минути)

Секое дете треба да го избере својот омилен лик од претставата, да го нацрта и да го обои. Потоа, на прашање на наставникот/наставничката треба да објасни една особина поради која го избрал/а токму овој лик (на пр. добар, храбар, смешен, бесен, лут итн.).

Рефлексија

- Што научивте на денешниот час?
- Што ви се допадна најмногу на часот? Зошто?
- Како изгледа една театарска претстава и зошто е поинаква од филмот?

1 Прилог

Омилен лик од претставата, да се нацрта и обои.

Час 3

Подготвуваме претстава на час

Стандард за оценување

Ученикот/ученичката:

- ја раскажува содржината на претставата по дадени прашања.

Ресурси за часот:

- дрвени стапчиња или цевки за сок;
- прибор за цртање и боење;
- хартии и хамер;
- селотејп.

Воведен дел од часот

1 Активност

Изработка на ликови за претстава (реализација 15 минути)

Во продолжение на претходниот час, учениците спроведуваат активности поврзани со детската претстава што ја гледале. Поделени во неколку групи, заеднички ќе треба да ги направат главните ликови од претставата. Секоја група ќе има задача да подготви различен лик, да го нацрта на хамер, да го обои и да го исече. Потоа, со селотејп треба да го залепи за пластична цевка за сок или на стапче. Вака изработените ликови ќе се користат за активностата во главниот дел од часот. Доколку во претставата имало повеќе ликови, се избираат главните, но се внимава да има и машки и женски ликови.

Главен дел од часот

1 Активност

Играње претстава (реализација 20 минути)

По еден ученик од секоја група учествува во претставата, а еден е раскажувач (наратор), додека другите ученици се публика. Заедно со своите изработени ликови, глумците и раскажувачот се обидуваат да ја репродуцираат претставата онака како што ја запомнеле.

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците да бидат креативни и да додаваат сопствени делови онаму каде што не се сеќаваат на приказната. Важно е приказната да го добие својот тек и да бидат претставени најважните компоненти. Потоа, учениците во групата ги „менуваат“ улогите. Секој треба да биде во улогата на глумец/актер и на раскажувач.

Завршен дел од часот

1 Активност

Разговор за претставата (реализација 5 минути)

По претставата сите седнуваат во круг да разговараат за тоа што го виделе и го почувствувале. Наставникот/наставничката ја водат дискусијата преку неколку прашања:

- Што најмногу ви се допадна во претставата? Зошто?
- Што сметате дека недостасува, што би вклучиле вие во претставата?
- Што нè учи оваа претстава?
- Какви чувства имавте додека ја гледавте (тажни, весели, страшни...)?
- Какви чувства имаа оние што ја изведуваа (дали беа нервозни, исплашени, радосни...)?

Рефлексија

- Што научивте на денешниот час?
- Што ви се допадна најмногу во претставата? Зошто?
- Дали е забавно да се изведува и да се гледа театарска претстава?

Илустрации од театарски претстави

